

İSTİNAF KANUN YOLU

Mustafa Alper KÜÇÜKYILMAZ

Ankara, Nisan 2021

İÇİNDEKİLER

İçindekiler	2
Kısaltmalar Cetveli	3
1. İstinaf Kanun Yolu	4
1.1. Niteliği	4
1.2. İstinaf Sistemine Hakim Olan İlkeler.....	4
1.3. Aleyhine İstinaf Yoluna Başvurulabilen Kararlar	6
2. İstinaf Dilekçesi	7
3. İstinaf Mahkemesinde İnceleme	8
3.1. İstinaf Mahkemesinde Duruşma.....	9
3.2. İstinaf Mahkemesi Kararı	10
Kaynakça	13

KISALTMALAR CETVELİ

RG.	: Resmi Gazete
KHK.	: Kanun Hükmünde Kararname
HMK.	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
Y.	: Yargıtay
C.	: Cilt
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
f.	: Fıkra
c.	: Cümle
m.	: Madde
K.	: Karar, Kanun
B.	: Baskı
TBK.	: Türk Borçlar Kanunu
TTK.	: Türk Ticaret Kanunu
vd.	: Ve devamı

1. İSTİNAF KANUN YOLU

1.1. Niteliği

İstinaf, sözlükte kelime anlamıyla, “yeniden başlama” demektir. Teknik ve klasik anlamda istinafta, uyuşmazlık, ilk derece mahkemesinin önünde cereyan etmiş yargılamadan tamamen bağımsız olarak, yeni ortaya çıkan değişiklikler ve bir sınırlamaya tabi olmaksızın ileri sürülebilen yeni delil ve olayları da göz önünde tutarak, istinaf (bölge adliye) mahkemesi tarafından aynen yeniden ele alınmakta ve uyuşmazlık hakkında karar verilmektedir. Yani, bu geniş anlamdaki istinaf anlayışında, ilk derece mahkemesinin incelediği ve değerlendirdiği vakıalar, ondan bağımsız olarak yeniden incelenmesi sebebiyledir ki, istinaf mahkemelerine, hukuki denetim makamı olan temyiz mahkemesinin yaptığı işin aksine, vakıa (olay) mahkemesi de denir.

Dar anlamda istinafta, ilk derece mahkemesinde tamamlanmış olan yargılama, istinaf mahkemesinin önünde baştan sona aynen tekrarlanmaz ve maddi vakıalar, yalnızca gereken hususlarda, sınırlı olarak yeniden incelenerek karara varılır. Bugün için genel eğilimin, dar anlamda istinaftan yana olduğu söylenebilir. Bu eğilimde (anlayışta) olanlara göre, ilk yargılamayı baştan sona tekrarlamak, davaların istemeyecek şekilde uzamasına, usul ekonomisi ilkesinin ihlaline neden olabilir. Nitekim, kanun koyucu da HMK’ nun istinafa ilişkin kurallarını dar anlamda istinaf anlayışına uygun düzenlemiştir.

Kanun koyucu, doktrinde istinaf hakkındaki görüşlerden istinaf lehine olan görüşü tercih etmiştir ve incelemekte olduğumuz düzenlemeleri yapmıştır. 5236 Sayılı Kanunun genel gerekçesine göre: “İlk derece mahkemelerince verilen kararların olaylara, maddi hukuka ve usul hükümlerine uygunluğunu denetlemek üzere Bölge Adliye (İstinaf) Mahkemeleri kurulmuş ve Yargıtay’da temyiz olunan kararların yalnızca hukuka uygunluğunu denetleme ve İçtihat Mahkemesi olma görevi verilmiş olduğundan, istinaf yoluna başvuru ve bu mahkemelerce uygulanacak usul hükümlerinin hukuk usulü mahkemeleri kanununa eklenmesi ve kanunun ilgili hükümlerinde gerekli değişikliğin yapılması” gerekmiştir.

İstinaf, henüz kesinleşmemiş kararlara karşı gidilen ve üst mahkemeye başvurulmasını gerektiren bir yol olması nedeniyle, olağan (normal) kanun yollarından birisidir. Bugün, bir hukuki çare olarak istinaf, kural olarak, ilk derece mahkemesinin vakıa tespitlerine bağlı olmak kaydıyla onun hatalarının kontrolü ve giderilmesi görevini üstlenmiştir.

1.2. İstinaf Sistemine Hakim Olan İlkeler

5236 Sayılı Kanun’un Genel Gerekçesinden de görüleceği üzere, 5236 Sayılı Kanun ile kabul edilen ve 6100 Sayılı Hukuk Mahkemeleri Kanunun Hükümleri içine alınan istinaf, klasik istinaf değildir, dar anlamda istinaf yoludur. Yani, İstinaf (Bölge Adliye) Mahkemesi, her olayda mutlaka ilk derece mahkemesinin yaptığı tüm yargılamayı tekrarlamayacaktır. Bunun pratik anlamı şudur: İstinaf Mahkemesi, bazı davalarda, aynen bugünkü Yargıtay gibi hukuki denetim mahkemesi olarak görev yapacaktır.

5236 Sayılı Kanun'un Genel Gerekçesinden, kanun koyucunun istinaf yolunun işleyişinde aşağıdaki ilkelere hareket ettiği anlaşılmaktadır.

İlk Derece Mahkemesi kararının usul ve esas yönünden hukuka uygunluğunun tespiti halinde, yeniden yargılama yapılmaksızın, istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilecektir.

Yargılamada eksiklik bulunmamakla beraber, kanunun olaya uygulanmasında hata edildiği saptandığında, bu durum yeniden yargılama yapılmasını gerektirmiyorsa veya sadece kararın gerekçesinde hata yapıldığı tespit edildiğinde istinaf mahkemesi, ilk derece mahkemesi kararının bu hatalarını düzelterek yeniden esas hakkında karar verecektir.

Yargılamada bulunan eksikliklerin duruşma yapılmaksızın tamamlanabilecek nitelikte bulunması durumunda, istinaf mahkemesi bunların tamamlanmasını takiben, yeniden esas hakkında karar verecektir. Temyiz uygulamasında, yargılamada tespit olunan bu tür eksiklikler duruşma yapılmaksızın tamamlanacak nitelikte bulunsada dahi Yargıtay'ın temyiz denetimi yapması nedeniyle, bunlar tamamlanamamakta, bu eksikliklerin giderilmesi bozma sebebi yapılarak dosya mahkemesine gönderilmektedir. Bu durum yargılamanın uzamasına sebep olmaktadır.

İstinaf mahkemelerinin miktar veya değeri, temyiz sınırını geçmeyen davalarda vereceği kararlar kesindir; yani istinaf mahkemesinin verdiği bazı kararlara karşı temyiz yolu kapalıdır. Bu husus Yargıtay'ın gerçek işlevine kavuşmasını temin bakımından önemlidir. Eğer böyle bir hüküm olmasa idi, Yargıtay yine aşırı iş yükü altında kalmaya devam eder ve bu durum, işlevini yerine getirmesine engel olurdu.

İstinaf mahkemesi, ancak maddi hukuk veya usul hukukunda yer alan kamu düzenine ilişkin hükümlere aykırılık oluşturan bazı hallerde, ilk derece mahkemesinin kararını kaldırarak yeniden yargılama yapılması için dosyayı yargı çevresinde uygun göreceği başka bir mahkemeye ya da görevli ve yetkili mahkemeye (mahkemesine) gönderecektir.

İstinaf mahkemesi, yeniden yargılama yapılmadan sonuca ulaşılmasına olanak bulunmayan durumlarda, kuşkusuz davaya başından itibaren bakarak karar verebilecektir.

İstinaf mahkemelerinde bazı işlemlerin yapılması söz konusu olamayacaktır. Bu çerçevede istinaf mahkemesinde karşı dava açılmayacak, davaya müdahale isteminde bulunulmayacak, ıslah ve davaların birleştirilmesi istenemeyecek, yeni delil ileri sürülemeyecek, ilk derece mahkemesinde ileri sürülmeyen iddia ve savunmalar dinlenmeyecek, bu mahkemeler için yetki sözleşmesi yapılamayacaktır.

Bu ilkelere de görüleceği üzere, kanunumuzun kabul ettiği istinaf yolu, dar anlamda istinaf yoludur. Bunun nedeni, davaların uzamasının önüne geçilmesi düşüncesidir. Kabul edilen bu yöntemle yargılamanın "maddi gerçeğin ortaya çıkarılması" şeklindeki amacı ile "yargılamanın makul sürede bitirilmesi" ilkesi dengelenmek istenmiştir.

1.3. Aleyhine İstinaf Yoluna Başvurulabilen Kararlar

HMK' nun, "İstinaf yoluna başvurulabilen kararlar" kenar başlığını taşıyan 341.maddesinde, hangi mahkeme kararları aleyhine istinaf yoluna gidilebileceği belirlenmektedir. Anılan m. 341 hükmü, bu konuda bazı koşullar koymaktadır.

Aleyhine istinaf yoluna başvurulabilecek olan kararlar m.341, her şeyden önce, ilk derece mahkemesi kararlarıdır. İlk derece mahkemesi kararları, kanunlara göre, uyumsuzluğun çözümü için tarafların ilk olarak başvurdukları (genel ve özel görevli) mahkemelerinin kararlarıdır.

İlk derece mahkemelerinin her türlü kararlarına karşı istinaf yolu açık değildir. İstinaf yoluna gidebilecek olan kararlar, nihai kararlardır. Bu nihai kararların dayanağı davacının esastan haklı bulunması sebebiyle davanın kabulü, davanın zamanaşımından dolayı reddi kararlarında olduğu gibi maddi hukuk olabilir veya görevsizlikten veya başka bir dava şartı bulunmamasından reddi kararlarında olduğu gibi usul hukuku kuralları da olabilir.

Kanun koyucu, ilk derece mahkemelerinin her türlü nihai kararlarına karşı istinaf yolu açmamıştır. Miktar veya değeri, kanunun (m.341/2) aradığı belirli bir tutarı geçmeyen malvarlığı davalarına ilişkin kararlar kesin olup, bunlara karşı istinaf yoluna başvuramaz. İstinaf başvurulabilmesi için böyle bir sınırın getirilmemesinin, hak arama özgürlüğü bakımından yerindeliği tartışılabilir. Ancak, böyle bir sınırın getirilmemesi ve miktar veya değeri ne olursa olsun ilk derece mahkemesinin her türlü nihai kararına karşı istinafa gidilmesi, istinaf mahkemelerinin işlerini çok artırabilirdi. Nitekim, temyiz sistemimiz bakımından da mevcut bulunan benzeri hükmün anayasaya aykırılığı gerekçesiyle açılan davada Anayasa Mahkemesi, 20.01.1986 günlü ve 23/02 sayılı kararında "bu sınırın davaların hızlandırılması ve Yargıtay'ın iş yükünün bir ölçüde azaltılmasının amaçlandığı; bu sınırlamanın kamu yararına yönelik olduğu ve hak arama hürriyetinin de kamu yararı dikkate alınarak sınırlandırılabilir" gerekçesiyle anılan hükmün anayasaya aykırı olmadığı karar verilmiştir.

Kanunun belirlediği parasal sınır, "Malvarlığı Davaları" içindir. "Malvarlığı Davaları" terimi, taşınır ve taşınmaz mal davaları ile her türlü alacak davasını da kapsar. Bu hükmün, temyizdeki sınır ile ilgili olan HMUK m. 427/2 hükmünden daha geniş, HMK m.362, 1/a hükmünden ise daha dardır.

İstinaf yoluna başvurabilmek için belirlenen sınır, doğrudan doğruya o davanın konusu bakımından değil, istinaf yoluna başvuran kimsenin menfaati açısındandır. Bu sebeple, istinaf için aranan sınır bakımından; alacağın bir kısmının dava edilmiş olma durumunda, kesinlik sınırı, alacağın tamamına göre belirlenir. Alacağın tamamının dava edilmiş olması durumunda, kararda asıl isteminin kabul edilmeyen bölümü sınırı geçmeyen taraf, istinaf yoluna başvuramaz.

İstinaf yoluna başvurma hakkı olanlar, davanın taraflarıdır. Feri müdahil kural olarak tek başına istinaf yoluna başvurma hakkı olmadığından ancak davaya katıldığı taraflarla birlikte hükme karşı istinaf yoluna gidebilir. Buna karşılık, asli müdahalede asli müdahil, davanın tarafı olduğundan, tek başına istinaf yoluna gidebilir.

HMK' nun 341. Maddesinin 5. Fıkrası, geçiş dönemi bakımından önemli bir hüküm daha içermektedir. Buna göre: İlk derece mahkemelerinin diğerk kanunlarda temyiz edilebileceğiy veya haklarında Yargıtay'a başvurabileceğiy belirtilmiş olup da İstinaf Mahkemelerinin görev alınana dava ve işlere ilişkin nihai kararlarına karşı İstinaf Mahkemelerine başvurulabilir. Eğerk zel bir kanun hükmü, bir hususta verilen nihai kararın kesin olduğu veya yalnız başına temyiz edilemeyeceğini belirtmekte ise söz konusu olan "Temyiz" tabiri, kanun yolu (İstinaf) anlamına geldiğiy sürece, bu kararlara karşı istinaf yoluna başvurulamaz.

2. İSTİNAF DİLEKÇESİ

İstinaf yoluna başvuru süresi iki haftadır. Bu süre ilamın (nihai kararların) usulen taraflardan her birine tebliğiy ile işlemeye başlar. İstinaf yoluna başvuru süresine ilişkin özel kanun hükümleri saklıdır. Yani, eğerk özel kanunlarda srenin tefhim, sözle bildirim ile başlayacağı belirtilmiş ise istinaf süresi tefhim ile başlayacaktır. Örneğın, İş Mahkemeleri Kanununa göre, istinaf yoluna başvurma süresi, karar yüze karşı verilmişse nihai kararın taraflara tefhimi, yokluklarında verilmiş ise tebliğ tarihinden itibaren sekiz gündür.

İstinaf kanun yoluna başvurma, dilekçe ile yapılır. Kanun yollarına ve bunlardan biri olan İstinaf yoluna ancak davanın tarafları başvurabilir. Maddi bakımından zorunlu dava arkadaşları birlikte istinaf yoluna başvurabilirler. İhtiyari dava arkadaşlarının her biri kanun yoluna başvurabilir. Feri müdahil tek başına hükme karşı kanun yoluna başvuramaz.

İstinaf dilekçesi kenar başlıklı HMK' nun 342.maddesine göre; istinaf yoluna başvuru için hazırlanan dilekçeye, karşı tarafın sayısı kadar örnek eklenir.

İstinaf dilekçesinde şu hususlar bulunur: 1) Başvuran ile karşı tarafın davadaki sıfatları, adı, soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ve adresleri; 2) Varsa yasal temsilci ve vekillerinin adı, soyadı ve adresleri; 3) Kararın hangi mahkemeden verilmiş olduğu ve tarihi ile sayısı; 4) Kararın başvurana tebliğ edildiğiy tarih; 5) Kararın zeti; 6) Başvuru sebepleri ve gerekçesi; 7) Talep Sonucu; 8) Başvuranın veya varsa yasal temsilcinin yahut vekilinin imzası. Dilekçede başvuru sebebi ve gerekçesinin çok iyi ve anlaşılır şekilde açıklanması gerekir. Çünkü istinaf incelemesi, kural olarak gösterilen sebeplerle sınırlı yapılacaktır.

Kanunda istinaf dilekçesinin hangi yerdeki Bölge Adliye (İstinaf) Mahkemesine hitaben yazılması gerektiğiy hususunda bir açıklık bulunmamaktadır. Ancak, bu bir eksiklik değildir. Bu mahkeme "Yetkili İstinaf Mahkemesi"dir. Hangi ilk derece mahkemesi bakımında hangi yerdeki istinaf mahkemesinin yetkili olduğu ("Yetkili İstinaf Mahkemesi") Adalet Bakanlığı'nın nerisi zerine Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenip ilan edilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemeleri için yetki sözleşmesi yapılamaz. Bu düzenlemeden hareket edildiğinde, İstinaf Mahkemesinin yetkisinin kesin ve kamu düzeninden olduğu sonucuna varmak gerekir. Ancak, HMK hükümlerine uygun olarak yapılacak yetki sözleşmesi ile yetkili ilk derece mahkemesi belirlenerek yetkili bölge adliye (istinaf) mahkemesinin dolaylı olarak belirlemek, değiştirmek mümkün olabilir.

İstinaf dilekçesi, başvuranın kimliği ve imzası ile başvurulanan kararı yeteri kadar belli edecek kayıtları taşıması durumunda diğer hususlar bulunmasa bile reddolunmayıp, m.355 gerekçesi ile gerekli inceleme yapılır. Bu hüküm ile İstinaf dilekçesindeki bir usul eksikliği sebebi ile hak kaybı önlenmesi amaçlanmıştır.

İstinaf dilekçesi, kararı veren mahkemeye veya (kararı veren mahkemeye gönderilmek üzere) başka bir yer mahkemesine verilebilir. İstinaf dilekçesi hangi mahkemeye verilmişse, istinaf mahkemesi başvuru defterine kaydolunur ve başvurana ücretsiz bir alındı belgesi verilir. Kararı veren mahkemeden başka bir mahkemeye verilmiş olan istinaf dilekçesi, bu mahkemece m. 343/1' e göre işlem yapıldıktan sonra kararı veren mahkemeye örnekleriyle birlikte gönderilir. Bu durum derhal mahkemesine bildirilir.

Dosya, kararı veren mahkemece, istinaf dilekçesinde gösterilen istinaf mahkemesi (daire) ile bağlı kalınmaksızın, yetkili istinaf mahkemesine gönderilir. Yani, istinaf yoluna başvuran, istinaf dilekçesini yetkili olmayan yerdeki istinaf mahkemesine hitaben yazmış olsa dahi, kararın verildiği mahkeme, istinaf talebinde bulunanın yazdığı ile bağlı olmaksızın kendiliğinden yetkili istinaf mahkemesini tespit ederek, dosyayı o mahkemeye gönderir. İstinaf dilekçesinin yanlışlık sonucunda yetkili olmayan istinaf mahkemesine hitaben yazılması ve kararın verildiği mahkemenin de buna dikkat etmemesi halinde, dosya yetkisiz istinaf mahkemesine gideceğinden ve dosyanın yetkili istinaf mahkemesine intikalinde zaman kaybı olacağından, istinaf başvurusunda bulunan tarafın ve/veya kararı veren mahkemenin gerekli dikkati göstermesi gerekmektedir.

İstinaf yoluna başvurma tarihi konusunda 118.madde hükmü uygulanır. Kendisine atıf yapılan 118.madde hükmü şöyledir: "Dava, dava dilekçesinin kaydedildiği tarihte açılmış sayılır."

İstinaf dilekçesi, yasal süre geçtikten sonra verilir veya kesin olan bir karara ilişkin olursa, kararı veren mahkeme istinaf dilekçesinin reddine karar verir ve 344.maddeye göre yatırılan giderden karşılanmak suretiyle ret kararını kendiliğinden ilgiliye tebliğ eder. Bu ret kararına karşı, tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde istinaf yoluna başvurabilir. İstinaf yoluna başvurulduğu ve gerekli giderler de yatırıldığı takdirde dosya, kararı veren mahkemece yetkili bölge adliye mahkemesine gönderilir. Bölge Adliye (İstinaf) Mahkemesi ilgili dairesi istinaf dilekçesinin reddine ilişkin kararı yerinde görmezse, ilk istinaf dilekçesine göre gerekli incelemeyi yapar.

3. İSTİNAF MAHKEMESİNDE İNCELEME

İstinaf başvurusu üzerine, Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Dairesince dosya üzerinde bir ön inceleme yapılır. Bu ön incelemenin sonucunda; incelemenin başkaca bir dairece yapılması gerektiği, kararın kesin olduğu, başvurunun süresi içinde yapılmadığı, başvuru şartlarının yerine getirilmediği, başvuru sebeplerinin veya gerekçesinin hiç gösterilmediği tespit edilen dosyalar hakkında öncelikle gerekli karar verilir. Eksiklik bulunmadığı anlaşılan dosya incelemeye alınır.

Kanunumuzun kabul ettiği sistemde İstinaf Mahkemesi, kural olarak bütün vakıaları yeniden incelemeyecek ve bir hukuki denetim mahkemesi gibi görev yapabilecektir. İstinaf mahkemesince inceleme davanın özelliğine göre heyet (kurul) tarafından veya görevlendirilecek bir üye tarafından yapılır. İnceleme sırasında gereken hallerde, başka bir İstinaf Mahkemesi veya İlk Derece Mahkemesi istinabe edilebilir. Ancak incelemenin mümkün olduğu sürece tahkikatın ilgili dairece yapılması, doğrudanlık, sözlülük ve adil yargılama hakkı ilkelerine daha uygun olacaktır.

Burada, “İnceleme” sözcüğü ile kastedilen, hukuk mahkemeleri kanununu anlamında tahkikat olarak nitelendirmek mümkündür. Madde, bu anlamda incelenen konunun önemine ve kapsamına göre incelemenin bizzat istinaf mahkemesi heyeti tarafından yapılmasına veya heyetçe görevlendirilecek bir üye tarafından yürütülmesine olanak sağlamaktadır.

İstinaf incelemesinin kapsamının ne olacağı, 355.maddede düzenlenmiştir. Buna göre: İnceleme, istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle sınırlı olarak yapılır. Ancak, istinaf mahkemesi kamu düzenine aykırılık gördüğü takdirde bunu kendiliğinden gözetir. Kamu düzenine aykırılık geniş bir kavramdır ve bunların içine öncelikle dava şartları girer.

“Bölge adliye mahkemesi incelemesini istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle bağı olarak yapacaktır. Temyiz incelemesinden farklı olarak, bölge adliye mahkemesinde yapılacak olan incelemede tarafların ileri sürdüğü sebeplerle bağı kalınmasının nedeni, bölge adliye mahkemesinin ilk derece mahkemesinin kararının kanuna aykırılığını tespit etmesi halinde, çoğu zaman yeniden yargılama yaparak yeni bir karar verebilmesidir. Bununla beraber, kamu düzenini ilgilendiren hususlarda bölge adliye mahkemesi istemle bağı olmaksızın resen inceleme yapar. Örneğin, kamu düzenini ilgilendiren görev kuralına aykırılık bölge adliye mahkemesince resen incelenir. Yine dava şartlarının var olup olmadığı bölge adliye mahkemesince resen araştırılır. Bunun gibi resen araştırma ilkesinin geçerli olduğu davalarda bölge adliye mahkemesi tarafların istemiyle bağı olmaksızın ilk derece mahkemesinin kararını inceler.

3.1. İstinaf Mahkemesinde Duruşma

Aşağıda belirtileceğı gibi istinaf mahkemesinde asıl olan, incelemenin duruşmalı yapılmasıdır. İncelemenin duruşmalı yapılmasına karar verilince belirlenen duruşma günü taraflara tebliğ edilir. Ancak bazı hallerde, duruşma yapılması gerekli görülmemektedir.

Kanunun 353.maddesinin “Duruşma yapılmadan verilecek kararlar” kenar başlıklı hükmüne göre, ön inceleme sonunda dosyada eksiklik bulunmadığı anlaşılırsa; istinaf mahkemesi aşağıdaki durumlarda, esası incelemeden kararın kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın kararı veren mahkemeye veya kendi yargı çevresinde uygun göreceğı başka bir yer mahkemesine ya da görevli e yetkili mahkemeye gönderilmesine duruşma yapmadan kesin olarak karar verir. Bu hükümde belirtilen sebepler usul ve esas açısından ikiye ayrılmıştır:

Usulden dolayı: 1) Davaya bakması yasak olan hakimin karar vermiş olması; 2) İleri sürülen haklı ret istemine rağmen reddedilen hakimin davaya bakmış olması; 3) Mahkemenin

görevli ve yetkili olmasına rağmen görevsizlik veya yetkisizlik kararı vermiş olması veya mahkemenin görevli ya da yetkili olmamasına rağmen davaya bakmış bulunması veya mahkemenin istinaf mahkemesinin yargı çevresi dışında kalması; 4) Taraf veya dava ehliyeti ya da davayı takip yetkisi bulunmayan veya vekil ve temsilci olmayan kimseler önünde davaya bakılmış ve karar verilmiş olması; 5) Mahkemece usule aykırı olarak, davanın veya karşı davanın açılmamış sayılmasına, davaların birleştirilmesine veya ayrılmasına, merci tayinine karar verilmiş olması; 6) Mahkemece, tarafların davanın esasıyla ilgili olarak gösterdikleri delillerin hiçbirini toplanmadan veya gösterilen deliller hiç değerlendirilmeden karar verilmiş olması, hallerinde duruşma yapılmadan kesin karar verilir. Gönderme kararına karşı direnme kararı verilemez.

Esastan dolayı: 1) İncelenen mahkeme kararının usul veya esas yönünden hukuka uygun olduğu anlaşıldığı takdirde başvurunun esastan reddine; 2) Yargılamada eksiklik bulunmamakla beraber, kanunun olaya uygulanmasında hata edilip de yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmadığı takdirde veya kararın gerekçesinde hata edilmiş ise düzelterek yeniden esas hakkında; 3) Yargılamada bulunan eksiklikler duruşma yapılmaksızın tamamlanacak nitelikte ise bunların tamamlanmasından sonra yeniden esas hakkında duruşma yapılmadan karar verilir.

Görüldüğü üzere bu hükümle; özellikle bazı önemli usul eksikliklerinin bulunması halinde istinaf mahkemesine, duruşma yapmadan davayı yeniden görmek üzere, dosyayı ilk derece mahkemesine gönderme yetkisi tanınmıştır.

Yargılamanın süratlendirilmesi düşüncesiyle, ilk derece mahkemesi kararının usul ve esas yönünden hukuka uygun olması yahut kanuna uymayan hususun duruşma yapılmaksızın giderilmesine olanak bulunması veya karar esas yönünden doğru olmakla birlikte gerekçesinde hata edilmiş olması ya da yargılamadaki eksikliğin duruşma yapılmaksızın tamamlanacak nitelikte bulunması halinde, istinaf mahkemesinin duruşma açmadan esas hakkında gereken kararı vermesi olanağı sağlanmaktadır.

Yukarıda belirtilen duruşma yapılmadan karar verilecek haller dışında istinaf mahkemesi incelemesini, duruşmalı olarak yapar. Çünkü yargılamada aslolan, duruşma yapılmasıdır. Duruşma yapılacak olan hallerde, duruşma günü taraflara tebliğ edilir.

3.2. İstinaf Mahkemesi Kararı

İstinaf mahkemesinin, duruşmasız, yapacağı inceleme sonucunda vereceği kararlar bakımından şu ihtimaller ortaya çıkar:

İlk derece mahkemesinin kararı usule uygun ve esas açısından doğru ise istinaf mahkemesinde istinaf talebinin esastan reddine karar verilir. Yargılamada eksiklik bulunmamakla beraber kanunun olaya uygulanmasında hata edilmiş olmasına rağmen yeniden yargılama yapılmasına ihtiyaç duyulmazsa veya kararın gerekçesi hatalı bulunursa, istinaf mahkemesince gerekçe düzelterek yeniden esas hakkında karar verilir. İstinaf mahkemesince tespit edilen eksiklikler duruşma yapılmadan tamamlanabiliyorsa, bu eksikler tamamlandıktan sonra yeniden esas hakkında karar verilir. İstinaf mahkemesinin verdiği bu

karar, temyiz edilebilen kararlardan değil ise hüküm istinaf talebinin reddi ile  eklen kesinleşir; bu karara karşı temyiz yolu açık ise kesinleşme s resinde temyiz yoluna gidilmemesi üzerine, gidilmi se temyiz incelemesi sonucuna göre ortaya çıkar.

İlk derece mahkemesi kararı usule uygun ve esas açısından doğru değil ise, istinaf mahkemesi tarafından ilk derece mahkemesi kararı kaldırılarak, üç farklı karar verilebilecektir. Bu kararlar:

- a) Gönderme kararı, duru ma yapılmasına gerek olmayan, m.353, 1/a' da altı bent halinde düzenlenen durumlarda, istinaf mahkemesi hakkında istinaf yoluna ba vurulmu  kararı kaldırarak, dosyanın ilgili mahkemeye gönderilmesine karar verebilir. Dosya kendisine gönderilecek mahkeme, kaldırılan kararı veren ilk derece mahkemesi veya istinaf mahkemesinin kendi yargı çevresindeki uygun göreceği başka bir yer mahkemesi ya da görevli ve yetkili mahkeme olabilir. Dosya kendisine gönderilen mahkeme, davayı yeniden görüp karara bağlayacaktır.
- b) Davanın kısmen veya tamamen kabul  kararı, istinaf başvurusunu dinlenebilir bulup, ilk derece mahkemesinin davayı reddeden kararı esastan inceleyen istinaf mahkemesi, incelediği kararı hukuka uygun bulmazsa, yani ileri sürülen istinaf sebeplerinin yerinde olduğu kanısına ulaşırsa, ilk derece mahkemesi kararını kaldırarak yeniden yargılama yapar ve yeni bir karar verir. Bu karar, ilk derece mahkemesinde açılan davanın kısmen veya tamamen kabul  kararı olacaktır.
- c) Davanın reddi kararı, istinaf incelemesi sonucunda ilk derece mahkemesi kararı kaldırılarak davanın reddine karar verilmesi için istinaf mahkemesinin incelemesini esastan yapmış olması gerekir. Davanın kısmen veya tamamen kabulüne ilişkin olan ilk derece mahkemesinin kararının, istinaf sebeplerinin varlığı kabul edilerek istinaf mahkemesince isabetli bulunmaması halinde, istinaf mahkemesi yeniden yapacağı yargılama (inceleme) sonucunda ilk derece mahkemesinin yerine geçerek davanın reddine karar verecektir.

İstinaf mahkemesinin (b) ve (c) ihtimallerinde verdiği kararlar temyize kabil kararlardan değilse, verilen hüküm kesindir; yok eğer temyiz yolu açık ise, kesinleşme, süreci içinde temyiz talebinde bulunulmaması üzerine veya temyiz talebinin sonucuna göre ortaya çıkar.

İstinaf mahkemesinin kararı  u hususları içerir: 1) Kararı veren istinaf (bölge adliyesi) mahkemesi hukuk dairesi ile ba kan, üyeler ve zabıt katibinin ad ve soyadları, sicil numaraları; 2) Tarafların ve davaya ilk derece mahkemesinde katılanların kimlikleri ile Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, varsa yasal temsilci ve vekillerinin adı, soyadı ve adresleri; 3) Tarafların iddia ve savunmalarının  zeti; 4) İlk derece mahkemesi kararının  zeti; 5) İleri sürülen istinaf sebepleri; 6) Taraflar arasında uyuşmazlık konusu olan veya olmayan hususlar ile bunlara ilişkin delillerin tartışması, ret ve üstün tutma sebepleri, sabit görülen olaylarla bunlardan çıkarılan sonuç ve hukuki sebep; 7) Hüküm sonucu ile varsa kanun yolu ve süresi; 8) Kararın verildiği tarih, ba kan ve üyeler ile zabıt katibinin imzaları.

Hüküm sonucu kısmında gerekçeye ait herhangi bir söz tekrar edilmeksizin, istem ve sonuçlarından her biri hakkında verilen hükümle taraflara yüklenen borç veya tanınan hakların, tereddüde yer vermeyecek şekilde açıkça gösterilmesi gereklidir.

İstinaf mahkemesinin verdiği kararlardan bazıları kesindir. Bunun dışındaki kararlar aleyhine temyiz yoluna başvurulabilir.

KAYNAKÇA

Kaya, H.: **Medeni Yargıda İstinaf Sebepleriyle Bağlılık Kuralı**, 2016, İstanbul Hukuk Mecmuası, C:78, S:4, s.1899-1919.

Arslan R., Yılmaz E., Ayvaz S.: **Medeni Usul Hukuku, B. 2**, Ankara 2016.

Akil, C.: **Medeni Yargılamada Yeni Kanun Yolu Hukuku İstinaf Derecesi ve Somut Olay Adaleti**, Ankara Barosu Dergisi, Sayı 2.

Coşkun, A.: **İstinaf Yargılaması**, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S:135, Nisan 2018, s.261-308.

Taşpolat, M.: **İstinaf İncelemesi Sonucunda Verilebilecek Kararlar**, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S:134, 2017, s.313-354.